מסילת ישרים — בחלקי הפרישות

בְּחֶלְקֵי הַפְּרִישׁוּתחֶלְקֵי הַפְּרִישׁוּת הָרָאשִׁיִּים שְׁלֹשָׁה: כִּי הִנֵּה יֵשׁ פְּרִישׁוּת בַּהֲנָאוֹת, פְּרִישׁוּת בַּדִּינִים, פְּרִישׁוּת בַּמִּנְהָגִים.

הַפְּרִישׁוּת בַּהֲנָאוֹת, הוּא מָה שֶּׁהִזְכַּרְנוּ בַּפֶּרֶק הַקּוֹדֵם, דְּהַיְנוּ, שֶׁלֹּא לָקַחַת מִדִּבְרֵי הָעוֹלָם אֶלָּא מָה שֶּׁהַצָּרֵךְ יַכְרִיחַ, וְדָבָר זֶה יַקִּיף עַל כָּל מָה שֶּׁהוּא תַּעֲנוּג לְאֶחָד מִן הַחוּשִׁים, וְהַיְנוּ: בְּמַאֲכָלוֹת, בִּבְעִילוֹת, בְּמַלְבּוּשִׁים, בְּטִיּוּלִים, בִּשְׁמִיעוֹת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, רַק בְּיָמִים שֶׁהָעֹנֶג בָּהֶם מִצְוָה.

וְהַפְּרִישׁוּת בַּדִּינִים הוּא לְהַחְמִיר בָּהֶם תָּמִיד, לָחוּשׁ אֲפִלּוּ לְדִבְרֵי יָחִיד בְּמַחְלֹקֶת אִם טַעְמוֹ נִרְאֶה, אֲפִלּוּ שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ וּבְתַנַּאי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֻמְרוֹ קָלוֹ.

וּלְהַחְמִיר בִּסְפֵקוֹת אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר לְהָקֵל בָּהֶם. וּכְבָר בֵּאֲרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל מַאֲמַר יְחֶזְקֵאל (חולין לז): הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמָּאָה, שֶׁלֹּא אָכַלְתִּי מִבְּהֵמָה שֶׁהוֹרָה בָּהּ חָכָם, וְלֹא אָכַלְתִּי מִבְּשַׂר כּוֹס כּוֹס. וְהִנֵּה כָּל זֶה מָתָר הוּא מִן הַדִּין וַדַּאי, אֶלָּא אִיהוּ דְּאַחְמִיר אַנַּפְשֵׁהּ.

וּכְבָר זָכַרְתִּי לְמַעְלָה שֶׁאֵין לִלְמֹד מִמָּה שֶּׁהִתַּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, לַפְּרוּשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְהַרְחִיק מִן הַכִּעוּר וּמִן הַדּוֹמֶה לוֹ וּמִן הַדּוֹמֶה לַדּוֹמֶה. וְכֵן אָמַר מַר עוּקְבָא (שם קה): אֲנָא בְּהַאי מִלְּתָא חַלָּא בַּר חַמְרָא לְגַבֵּי אַבָּא, דְּאִילּוּ אַבָּא כַּד אָכַל בִּשְׂרָא הָאִדָּנָא, לָא הֲוָה אָכֵל גְּבִינָה עַד לְמִחַר כִּי הַשְׁתָּא, וַאֲנָא בְּהַאי סְעוּדְתָּא לָא אֲכֵילְנָא בִּסְעוּדְתָּא אַחֲרִיתִי אֲכֵילְנָא. וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין פְּסַק הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָבִיו עוֹשֶׂה, שֶׁאִם לֹא כֵּן לֹא הָיָה מַר עוּקְבָא עוֹשֶׂה נֶגֶד זֶה, אֶלָּא שֶׁאָבִיו מַחְמִיר הָיָה בִּפְרִישׁוּתוֹ וּלְכָךְ הָיָה מַר עוּקְבָא קוֹרֵא עַצְמוֹ חַלָּא בַּר חַמְרָא לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה פָּרוּשׁ כָּל כָּךְ כָּמוֹהוּ.

וְהַפְּרִישׁוּת בַּמִּנְהָגִים הוּא הִתְבּוֹדְדוּת וְהִתְבַּדֵּל מִן הַחֶבְרָה הַמְּדִינִית לְפַנּוֹת לִבּוֹ אֶל הָעֲבוֹדָה וְהִתְבּוֹנְנוּת בָּהּ כָּרָאוּי, וּבְתַנַּאי שֶׁלֹּא יִטֶּה גַּם בָּזֶה אֶל הַקָּצֶה הָאַחֵר, שֶׁכְּבָר אָמְרוּ ז"ל (כתובות י"ז א): לְעוֹלָם תְּהֵא דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם מְעֹרֶבֶת עִם הַבְּרִיּוֹת, וְכֵן אָמְרוּ (מכות י ב): חֶרֶב אֶל הַבַּדִּים וְנֹאָלוּ, חֶרֶב עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיּוֹשְׁבִים בַּד בְּבַד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אֶלָּא יִתְחַבֵּר הָאָדָם עִם הַטּוֹבִים זְמַן מָה שֶׁמִּצְטָרֵךְ לוֹ לְלִמּוּדוֹ אוֹ לְפַרְנָסָתוֹ, וְיִתְבּוֹדֵד אַחַר כָּךְ לְהִדָּבֵק בֵּאלֹהָיו וּלְהַשִּׂיג דַּרְכֵי הַיְּשֶׁר וְהָעֲבוֹדָה הָאֲמִתִּית.

וּבִכְלַל זֶה לְמַעֵט בְּדִבּוּרוֹ וְלִזָּהֵר מִן הַשִּׂיחָה בְּטֵלָה, וְשֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹתָיו וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִן הָעִנְיָנִים שֶׁהָאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם עַד שֶׁנִּשְׁאָרִים לוֹ בְּטֶבַע אֶל תְּנוּעוֹתָיו.

וְהִנֵּה שְׁלֹשֶׁת הַחֲלָקִים הָאֵלֶּה אַף עַל פִּי שֶׁאֲמַרְתִּים לְךָ בִּכְלָלִים קְצָרִים, הִנֵּךְ רוֹאֶה שֶׁהֵם כּוֹלְלִים פְּעֻלּוֹת רַבּוֹת מִפְּעֻלּוֹת הָאָדָם, וּכְבָר אָמַרְתִּי לְךָ שֶׁהַפְּרָטִים אִי אֶפְשָׁר לִמְסֹר כִּי אִם לְשִׂכְוֹל הַדַּעַת לְהַיְשִׁיר אוֹתָם עַל יֹשֶׁר הַכְּלָל וַאֲמִתּוֹ.